

Yttrande om remiss angående Skydd för personer som deltar i den offentliga debatten mot uppenbart ogrundade rättsprocesser och rättegångsmissbruk

Sammanfattning av remissvar

Linnéuniversitetet har tagit del av remiss angående Europaparlamentet och Rådets direktiv om skydd för personer som deltar i den offentliga debatten mot uppenbart ogrundade rättsprocesser och rättegångsmissbruk (strategiska processer för att hindra offentlig debatt), (Ju2022/01690).

Linnéuniversitetet ställer sig bakom förslaget om att hindra sk munkavleprocesser (SLAPPs, Strategic lawsuits against public participation). Av vad som presenteras i det förslagna direktivet vill Linnéuniversitetet särskilt lyfta fram följande.

Linnéuniversitetet delar förslagens skrivning att det är en ”förutsättning för en välmående och blomstrande demokrati att medborgare kan delta aktivt i den offentliga debatten”. Journalister och forskare verkar för att medborgarna ska ha korrekt kunskap, förståelse och information. Undersökande journalistik motverkar även organiserad brottslighet, korruption, extremism och maktmissbruk. Munkavleprocesser är en företeelse vars syfte är att tysta bl a journalister och forskare genom att bidra till själv censur inom yrket och förhindra att journalistik och forskning inom viktiga ämnen blir belysta och granskade. Universitetet har medarbetare som blivit hotade med munkavleprocesser i syfte att dra tillbaka artiklar. Därför ser Linnéuniversitetet med glädje på direktivets förslag om skydd mot denna typ av processer.

Förslaget skriver fram:

Upplysningsinsatser som gör det lättare för journalister och människorättsförfvarare att inse när de ställs inför munkavleprocesser, stöd till de som blir måltavlor för munkavleprocesser (t.ex. ekonomiskt eller rättsligt bistånd) samt en mer systematisk övervakning och datainsamling.

Här kan Linnéuniversitetet bidra i en svensk kontext. I regleringsbrevets uppdrag till Linnéuniversitetet att bedriva fortbildning av journalister skulle man kunna tillföra ett separat uppdrag om ovan på samma sätt som lärosätet sedan 2018 har ett särskilt uppdrag kring fortbildning av journalister om EU.

Förslaget skriver vidare:

EU-åtgärder skulle också ge ett mervärde genom att tillhandahålla skyddsåtgärder för att hantera munkavleprocesser från tredjeländer på ett effektivt sätt. Det behövs också gemensamma åtgärder från medlemsstaternas sida för att bekämpa munkavleprocesser från tredjeländer, eftersom kårande annars kan försöka dra nytta av skillnader i systemen mellan medlemsstaterna och ansöka om erkännande och verkställighet av domar från munkavleprocesser i tredjeländer i den jurisdiktion där detta är lättast.

Det första SLAPP-fallet i Sverige riktat mot journalister är just förtalsturism och hot som kommer från tredjeländ (UK).

Linnéuniversitetet vill också särskilt peka på vikten av att inte bara skapa skydd mot munkavleprocesser inom EU utan även mot domar i tredjeland vilka skulle kunna undergräva skydd mot dessa munkavleprocesser.

Till sist:

Det är bra att förslaget inte begränsar sig till resursstarka organisationer som käranden utan omfattar alla typer, även t ex enskilda individer eller offentliga organ.

Ytrandet har beretts av Kersti Forsberg, chef Medieninstitutet Fojo vid Linnéuniversitetet samt Anna Grönblad, jurist, Externa Relationer, Linnéuniversitetet